

وهزارهتی خویندنی بالاوتویژینهوهی زانستی

زانکۆی سه‌لاحه‌ددین

کۆلیژی په‌روه‌ردهی بنه‌ره‌تی-به‌شی زانسته کۆمه‌لایه‌تییه‌کان

بابه‌ت: بنه‌ماکانی سیسته‌می زانیاریه جوگرافیه‌کان

چه‌مکی (سیسته‌می زانیاریه جوگرافیه‌کان)

نظم المعلومات الجغرافية

Geographical Information Systems

تهوهرهگانی بابەت

تهوهری یهکهه م : ووشهگانی (سیستهه می زانیاریه جوگرافیهگان)

تهوهری دووهه م : پیناسه ی (سیستهه می زانیاریه جوگرافیهگان)

تهوهری سییهه م : فاگتهرهگانی سه رهه لډانی سیستهه می زانیاریه جوگرافیهگان

تهوهری چوارهه م : میژووی سه رهه لډانی سیستهه می زانیاریه جوگرافیهگان

تهوهری یه که م : ووشه کانی (سیستمی زانیاریه جوگرافیه کان)

سیستمی زانیاریه جوگرافیه کان له سی (۳) وشه ی جیاواز پیکدی:

۱- سیستم / نظم / System : که بریتیه له پیکهاته ته کنه لوجیایی بژمیره کان (حاسبه) و بهرنامه

له لیکترۆنیه کانی تاییه ت بهو سیستمه مه .

۲- زانیاری / معلومات / Information : بریتیه لهو داتا و زانیاریانه ی که نهو سیستمه مانه ی لی پیکهاتوو،

له رووی به کارهینان و ئیداره دان و ریکخستنیا ن.

۳- جوگرافیا / Geographic یان Geographical : بریتیه له ره گهزی شوینی نهو سیستمه مانه که

خوی له زهوی و نهو جیهانه راسته قینه دهنوینی که نهو سیستمه مانه ی لی پیکهاتوو.

تهوهری یه که م : ووشه کانی (سیستمی زانیاریه جوگرافییه کان)

شایه نی باسه چه مکی GIS مانایه کی تره ه لده گری که نه ویش بریتیه له :

Geographical Information Sciences واته زانستی زانیاریه جوگرافییه کان – علم المعلومات

الجغرافیه .

که بریتیه له و زانسته ی گرنگی به فه لسه فه ی کاری سیستمی زانیاریه جوگرافییه کان ده دا له ریگه ی به ره و پیش بردن و

دیاری کردن و هه لسه نگاندن و دوزینه وه ی کاری نوی و با شترکردنی نه و سیستمه .

تەوھرى دووھم : پېناسەھى (سىستەھى زانىارىھ جوگرافىھ كان)

دەستىشانكردنى پېناسەھىھى گشتگىر بۇ GIS كارىكى ئاسان نىھ ، چونكە ژمارەھى ئەو كەسانەھى كە ئەو تەكنە لۇجىايە بەكار دەىنن ئىجگار زۆرە ، سەرەراى ھەمە جوۆرى پىسپۆرىھە كانى ئەو كەسانە ، وەك جوگرافىا و ئەندازىارى و ژىنگە و چالاكىە ئابوورىھە كان و چەندانى تر ، كە ھەرىھە كە و ئە روانگەھى تەسكى پىسپۆرىھە كەھى خۆى سەىرى ئەو بابە تە دەكا ، ئەمە و بەشدارىكردنى ئەو سىستەمانە ئە چارەسەركردنى گرتەكانى كۆمەنگە . بەشپۆرىھە كە گشتى دەتوانىن بلىين كە سىستەھى زانىارىھ جوگرافىھ كان : برىتىھ ئە چەند رىگە و ئامرازىك بۇ مامە ئەكردن ئەگەل داتا و زانىارىھە كان ئە رىگەھى :

- كۆكردنەوھى ئە سەرچاوھى ھەمە جوۆر
- ھەنگرتن و تافتكردنى (خزن) بەشپۆرىھە كە ژمارەھى
- بەرپۆرىھە كە و دەستكارى كردن و گۆرىنى بۇ شپۆرىھە كە جىاواز
- شىكردنەوھى
- گەرانندەوھى بەشپۆرىھە كە جوؤرا و جوؤر

تهوهري سيپه م : فاكته ره كاني سه ره له لداني (سيسته مي زانياريه جوگرافيه كان)

۱- گه شه سهندن و پيشكه وتني بواري ته كنه لوجي دروستكردني ئاميري بزمير (حاسبه) .

۲- زياد بوون و كه له كه بووني داتا و زانياريه كان له سه ر شوينه جيا جيا كاني گوي زهوي كه پيوستي به سيسته مي پيشكه وتوو

هه بوو به مه به ستي مامه له كردن و شيكردنه وه و چاره سه ر كردنيان ، كه له لايهن مروقه وه كاريكي زور قورس بوو.

۳- زوري داتا و زانياريه كاني تاييه ت به شوينه كاني گوي زهوي پيوستي به وه بوو كه ئاميري پيشكه وتوو دروستبكري

به مه به ستي هه لگرتنيان (خزن) و دووباره ريگه ستنيان .

تەوھرى چوارەم : مېژووى سەرھەلدانى (سىستەمى زانىيارىيە جوگرافىيەكان)

مېژووى دروستبونون و سەرھەلدانى GIS بۇ سالانى شەستەكانى سەدەى بىستەم دەگەرپىتەوھ، چونكە لەو كاتانە بوو كە

ئامىرى كۆمپىوتەرى ھاوچەرخ داھىنراو، بەو ھۆيەوھە توپژەرو دەزگا زانستىيەكان ھەولياندا زانىيارىيە شوپىنى و

ناشوپىيەكان لەسەر شاشەى كۆمپىوتەر بنوپىن و دواتر داھىنانى بەرنامەى پىشكەوتوو بۇ شىكردنەوھى داتاكان و

بەستنەوھىيان بە شوپىنە جوگرافىيەكانيان .

لە شەستەكانى سەدەى رابردوو دوو گەورەكۆمپانىيەى بوارى كۆمپىوتەر لە ولائە يەكگرتووھەكانى ئەمەرىكا ھەولنى

دروستكردنى GIS ياندا يەكيان بە ناوى (ئەنتەرگراف) و ئەوھەكەى تىرىش بەناوى (ئىسىرى – ESRI) كە لە كورتكراوھى

پىكھاتووھ . Environmental Systems Research Institute

تەۋەرى چۈرەم : مېژوۋى سەرھە ئدانى (سىستەمى زانىيارىيە جوگرافىيە كان)

لەسەرەتادا ئەۋ سىستەمە ۋەك سەرچەم سىستەمە كۆمپىوتەرىيە كانى دىكە لە ئامپىرى قەبارە گەۋرەو گرانىبەھا كارى دەكرد،

كە تايىت بوۋ بە دامودەزگا حكومى و كۆمپانىيا گەۋرەكان، پاشان بە تىپەرىپوونى كاتو پىشكەۋتنى زانستى كۆمپىوتەرو

دروستكردنى كۆمپىوتەرى بچووك و خىراۋ ھەمە جۆرو تايىتەمەندو ھەرزان لە نرخ ، كە رۆژ لە دواى رۆژ پەرى سەندو بوۋە

ھۆى ئەۋەى كە بەكارھىنەنى ئامپىرەكانى كۆمپىوتەرى بپەرىتەۋە بۇ ئاستى تاك . ئەمەش بوۋە ھۆى ئەۋەى كە رۆژ لە دواى رۆژ

بەكارھىنەرى GIS زىاتر بىۋ بىيىتە ھۆى ئەۋەى داۋاكارىيەكى زۆر لەسەر بەرنامەكانى زىاد بىۋ و رۆژ لە دواى رۆژ بەرنامەى

ھەمە جۆرو تايىتەمەند بە كارى دىارى كراۋ دروستبكرى .

THANKS

